

10.SINIF 1.ÜNİTE FELSEFENİN DOĞASI KAVRAMLAR

Hazırlayan : İlker ÜNSAL

Kavram	Tanım / Açıklama
Felsefe (Philosophia)	İnsanın; içinde bulunduğu evreni, olayları, varlıkları, yaşamı anlamak ve açıklamak için girdiği düşünme, merak etme ve sorgulama sürecidir. Yunanca "philia" (sevmek, aramak, peşinden gitmek) ve "sophia" (bilgi, bilgelik) kelimelerinin birleşiminden türetilen "philosophia" (bilgelik sevgisi, hikmet arayışı) kelimesinden ortaya çıkmıştır.
Bilgelik (Hikmet)	İnsanın gerçekliği derinlemesine kavrayabilmesiyle ilgili bir kavramdır ve her şeyi kapsayan, kapsamlı bir bilgiye sahip olmayı ifade eder. Edindiği bilgileri sadece anlamakla kalmayıp aynı zamanda doğru ve etkili bir şekilde kullanan kişinin ulaştığı olgunluk seviyesidir.
Filozof	Yaşama, olaylara ve evrene duydukları merakı canlı tutarak sürekli sorgulama yapan kişidir.
Hayret Etme	Alışılmışın dışında bir bakış açısı geliştirmeyi gerektiren, insanın daha derin düşünmeye ve anlam arayışına yönlendiren duygudur. Felsefenin temelidir ve yeni bilgiler arayışının başlangıcıdır.
Merak Etme	Öğrenme isteğidir ve insanı çevresini anlamaya yönlendirir.
Şüphe Etme	Doğru kabul edilen bilgilere dahi şüpheyle yaklaşılarak bu bilgilerin dayanaklarının sorgulanması ve geçerliliğinin araştırılmasıdır.
Sorgulama	Sorular üzerine kurulu bir düşünme sistemidir; problemleri görmek ve sorgulamak felsefi düşüncenin temelidir.
Yığılmalı İlerleme (Kümülatif)	Felsefi düşüncenin geçmişteki filozofların fikirlerinden beslenerek ilerlemesidir. Her filozof, önceki düşünceleri değerlendirir; eleştirir veya onlardan yararlanarak kendi görüşlerini oluşturur.
Rasyonel Olma	Felsefi düşüncenin akla dayanmasıdır. Konular mantık ilkeleriyle ele alınır ve akıl yürütme yoluyla doğru bilgiye ulaşmaya çalışılır.
Tutarlı Olma	Bir filozofun iddialarının çelişkisiz ve uyumlu olması durumudur.
Refleksif Olma (Refleksiyon)	Zihnin sahip olduğu bilgileri sorgulayarak insanın kendi deneyimleri ve bilgileri üzerine düşünmesidir.
Eleştirel Olma	Bilgilerin doğrudan kabul edilmeyip eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilerek doğruluğunun araştırılmasıdır.
Sistemli Olma	Farklı alanlarda bilgi üretmeyi ve bunları tutarlı bir bütün hâlinde sunmayı amaçlamaktır.
Evrensel Olma	Felsefede ele alınan konuların belirli bir kişi ya da grupta sınırlı olmayıp çoğunlukla insanlığı ilgilendiren genel problemler olmasıdır.
Felsefi Soru	Pratik yönelmelerin ve eylemlerin ötesinde yer alan, cevabı "sorulana" bağlı olmayan ve yalnızca dil yapıtlarının sağlayabileceği cevaplar gerektiren sorulardır.

Varlık Felsefesi	Varlığın var olup olmadığını ve varlığın ne olduğunu ele alan temel felsefe disiplini.
Bilgi Felsefesi	Bilginin imkânını, bilginin kaynağını ve doğruluk ölçütlerini ele alan temel felsefe disiplini.
Ahlak Felsefesi	Evrensel ahlak yasasının imkânını ile özgürlük ve sorumluluk ilişkisini ele alan temel felsefe disiplini.
Estetik ve Sanat Felsefesi	Güzellik ile ortak estetik yargıların imkânını ele alan temel felsefe disiplini.
Siyaset Felsefesi	Devletin kökenini, iktidarın kaynağı ve meşruiyetini ile ideal düzen ve ütopyaları ele alan temel felsefe disiplini.
Din Felsefesi	Tanrı'nın varlığına ilişkin görüşler ve kanıtlamaları, evrenin sonluluğu ve sonsuzluğunu ile ruhun ölümsüzlüğünü ele alan temel felsefe disiplini.
Bilim Felsefesi	Bilimin ne olduğunu ve bilimin yöntemini ele alan temel felsefe disiplini.